

Las Squadras

1

Informaziuns generalas e messadi tier
la radunonza communal dils 17 da december 2020

Messadi per la radunonza communal dils 17-12-2020

Messadi per la radunonza communal dils 17-12-2020 allas 20.00 uras a Sumvitg

Muort la situaziun dil coronavirus ha la radunonza communal liug a Sumvitg. Per la radunonza vala in obligatori da purtar maschina. Plinavon vegn menau gliesta dils participonts.

La suprastonza communal suttametta a Vus las suandontas fatschentas:

1. Avertura e beinvegni
2. Elecziun da 2 dumbravuschs
3. Protocol dalla davosa radunonza communal dils 16-06-2020
4. Tractaziun ed approbaziun dil preventiv communal 2021
5. Fixaziun dils peis da taglia 2021
6. Revisiun parziala dalla lescha da taglia (DC 900.000)
7. Tractaziun ed approbaziun dil project punt pendent Crappa Grossa e concessiun dil credit brut da 175'000 francs
8. Tractaziun ed approbaziun dalla cumpra d'ina maschina nova per il menaschi tecnic e concessiun dil credit brut da 239'000 francs
9. Tractaziun ed approbaziun dil relasch digl emprest da 150'000 francs alla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius
10. Orientaziuns
11. Varia

Tractanda 3: Protocol

Il protocol dalla radunonza communal dils 16-06-2020 ei staus exponius public e disponibels sin la pagina d'internet naven dils 26-06-2020 duront 30 dis. Il protocol sa vegnir abbonaus. Ils cuosts da porto da frs. 2.50 per protocol vegnan tschentai a quen als abbonents.

Tractanda 4: Tractaziun ed approbaziun dil preventiv communal 2021

Il preventiv 2021 sa vegnir retratgs sco usitau en fuorma da brochura tier la canzlia communal. Cheusut anfleis Vus ina tabella culla resumaziun dil preventiv 2021. Tier la preparaziun dil preventiv 2021 ei la suprastonza communal sebasada sin

il plan da finanzas 2021-2025 ch'ei vegnius approbaus dalla suprastonza communal e dalla cumissiun da quen e gestiun. Il plan da finanzas muossa il svilup dalla situaziun finanziaria el quen da gudogn e sperdita sco era las investiziuns che ston ni duessan vegnir fatgas el decuors dils proxims tschun onns.

Ei spetga ils proxims onns grondas investiziuns sin la vischnaunca da Sumvitg. La suprastonza communal e la cumissiun da quen e gestiun ein perquei dil meini da cuntinuar cun la politica da finanzas e lavura vinavon cul plan da finanzas sco muossavia. Muort la situaziun finanziaria ed a vesta dils projects che spetgan ein ils responsabels vinavon obligai d'agir bein ponderau e cun grond senn da responsabilidad.

Il quen da gudogn e sperdita muossa las 10 spartas ellas qualas la vischnaunca ei engaschada, per tgei ch'ills mieds finansials vegnan impundi e cun tgei entradas ch'ins astga quintar. Ina gronda part dallas expensas dil quen da gudogn e sperdita ei definada cun cunvegns, contracts, leschas ni entras la structura e la situaziun topografica da nossa vischnaunca. La suandonta tabella muossa las summas totalas dallas diesch spartas dil preventiv 2021 cul saldo corrispudent.

sparta	expensas	entradas	saldo
0 administraziun generala	750'700	216'000	534'700
1 segirtad publica	235'590	144'400	91'190
2 scolaziun	1'948'993	239'000	1'709'993
3 cultura, sport, baselgia	262'075	29'300	232'775
4 sanadad	620'700	25'000	595'700
5 ovras socialas	199'800	10'000	189'800
6 traffic	1'086'409	339'600	746'809
7 protecziun digl ambient ed organisaziun dil territori	1'086'779	937'478	149'301
8 economia publica	1'566'436	1'292'600	273'836
9 finanzas e taglias	99'750	4'637'200	-4'537'450
total	7'857'232	7'870'578	-13'346

Las summas d'expensas e d'entradas dil preventiv 2021 ein semeglientas cul preventiv 2020, era sche singulas posiziuns ein influenzadas autruisa che las summas dil preventiv per igl onn 2020. Il preventiv siara cun expensas da 7,857 milliuns francs visavi entradas da 7,870 milliuns francs cun in gudogn da 13'346

francs. Il cashflow, vul dir il gudogn brut avon deducziun dallas amortisaziuns munta a 214'980 francs.

Detagliadas informaziuns dil quen da gudogn e sperdita sco era dil quen d'investiziuns vegnan presentadas a caschun dalla radunonza communal.

Il quen d'investiziuns dat ina survesta dils projects previ per igl onn 2021. La suprastanza communal ei stada premurada da risguardar mo las investiziuns ch'ei necessarias. Sin fundament dalla liquiditad actuala san quellas investiziuns buca vegnir realisadas senza carschentar il deivet. La suprastanza communal ei pertscharta dall'obligaziun da nezegiar tut las pusseivladads da spargn tier la realisaziun dils projects.

Il quen d'investiziuns per l'auter onn cuntegn ils suandonts projects:

- lavur preparatorica 2. etappa da habitaziuns casa da scola Sumvitg
- studia sanaziun casa da scola Rabius
- contribuziun Runal La Péra SA
- punt pendent Crappa Grossa
- sanaziun Via Curtins, Rabius
- sanaziun Via Igniu, Rabius
- sanaziun Via Plazzas (pustget), Surrein
- cumpra da maschinas e vehichels menaschi tecnic
- sanaziun aquaduct Laus
- sanaziun aquaducts Sumvitg/Cumpadials
- serenera Val
- rempar Val Luven
- lavineras
- meglieraziun funsila
- project d'electricaziun alp Glivers
- projects forestals
- relasch da deivet e contribuziun alla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius

	preventiv 2021	preventiv 2020	quen 2019
quen da gudogn e sperdita			
expensas	7'857'232	7'853'840	7'963'353
entradas	7'870'578	7'920'800	9'348'890
surpli d'expensas			
surpli d'entradas	13'346	83'040	1'385'538
quen d'investiziun			
expensas	4'774'000	4'810'000	3'745'999
entradas	2'440'000	1'660'500	1'405'226
investiziuns nettas	2'334'000	3'149'500	2'340'773
fluctuaziun dil capital			
amortisaziuns	459'412	470'970	368'626
remessas e deposits	0	0	9'397
retratgas	257'778	179'300	102'586
gudogn brut cash flow	214'980	358'630	1'660'974
investiziuns nettas	2'334'000	3'149'500	2'340'773
surpli da finanziaziun			
deficit da finanziaziun	2'119'020	2'790'870	679'799
grad d'atgna finanziaziun	9%	11%	71%

Il preventiv per igl onn 2021 muossa ora investiziuns nettas da 2'334'000 francs, quei tier in cashflow da 214'980 francs. Il cashflow che muossa il gudogn avon las amortisaziuns indichescha la summa che stat a disposiziun per investiziuns nettas senza carschentar il deivet. Las investiziuns previdas per igl onn 2021 pretendan consequentamein in augment dil deivet.

Departament finanzas e taglias

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'approbar il preventiv 2021 sco presentaus.

Tractanda 5: Fixaziun dils peis da taglia per 2021

Conform agl art. 30 al. 1 lit. c) dalla constituziun communal ha la radunonza communal d'approbar annualmein ils peis da taglia.

Il preventiv 2021 ei vegnius concepiv cun risguardar il pei da taglia sin entradas e facultad sco entochen dacheu cun 105 % dalla taglia cantunala sempl. Malgrad igl augment dil deivet ch'ei previus propona la suprastanza communal da schar ils peis da taglia per 2021 sco tochen dacheu.

Pei da taglia per taglia ordinaria

Tenor art. 3 al. 2 dalla lescha da taglia communal fixescha la radunonza communal annualmein il pei da taglia sin las entradas e sin la facultad.

Pei da taglia per taglia sin schischom

Tenor art. 5 al. 2 dalla lescha da taglia communal fixescha la radunonza communal annualmein il pei da taglia dalla taglia sin schischom.

Departament finanzas e taglias

Proposta

La suprastanza communal propona da schar il pei da taglia sin entradas e facultad per 2021 sco tochen dacheu sin 105 % dalla taglia cantunala sempl e da schar il pei da taglia per la taglia sin schischom per 2021 sco tochen dacheu sin 1.3 ‰ dalla valur da taglia.

Tractanda 6: Revisiun parziala dalla lescha da taglia (DC 900.000)

Ils 12 da fevrer 2019 ha il Cussegl Grond approbau la revisiun parziala dalla lescha da taglia cantunala (DG 720.000) e dalla lescha davart las taglias communalas e las taglias da baselgia (DG 720.200). Quellas duas revisiuns parzialas van en vigor cun ils 1 da schaner 2021. Cun questas revisiuns vegn la taglia d'ierta e sin donaziuns dil cantun e dallas vischnauncas unificadas. Consequentamein vegn la basa legala per cantun e vischnaunca reunida en la lescha da taglia cantunala ed igl incasso dalla taglia vegn delegaus all'administraziun da taglia cantunala.

Las vischnauncas possedan vinavon ina suveranidad da taglia e san decider sch'ellas vulan incassar ina taglia d'ierta e sin donaziuns. Incassescha la vischnaunca ina taglia d'ierta e sin donaziuns definescha ella sulettamein la tariffa da taglia. Las ulteriuras disposiziuns ein d'anflar en la lescha da taglia cantunala.

Revisiun lescha da taglia communal

Las revisiuns dallas leschas surordinarias han per consequenza che la lescha da taglia communal sto ussa vegnir revedida parzialmein. Concernent la taglia d'ierta e sin donaziuns ein ils artechels objects e fixaziuns (art. 6), subject (art. 7), deliberaziun subjectiva dalla taglia (art. 8), calculaziun dalla taglia (art. 9) ed incassament e responsabladad (art. 10) vegni aboli. Soliamein igl artechel arisguard la tariffa da taglia (niev art. 6) ei aunc d'anflar en la lescha da taglia communal.

Dapi l'entschatta 2020 vegn la taglia sin entradas e sin la facultad taxada dall'Allianza da taglia Trun-Sumvitg. Sin fundament da quella midada ei in niev artechel che lubescha all'allianza da far quellaxaziuns necessaris. Plinavon sa la vischnaunca da Sumvitg delegar all'Allianza da taglia Trun-Sumvitg encunter in'indemisaziun la taxaziun d'ulteriuras taglias. Quei ei daniev reglau cun igl artechel 13 dalla lescha da taglia communal.

Sper las midadas da cuntegn suramenziunadas ha ei aunc dau entginas midadas formalas.

La lescha da taglia revedida ei vegnida preexaminada entras igl uffeci da taglia cantunal e duei ir en vigur legala culs 1 da schaner 2021.

Departament finanzas e taglias

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'approbar la revisiun parziala dalla lescha da taglia.

Tractanda 7: Tractaziun ed approvaziun dil project punt pendent Crappa Grossa e concessiun dil credit brut da 175'000 francs

Ils problems cun la senda da Crappa Grossa ein gia dapi plirs onns enconuschents. La senda meina naven da Madernal a Cumpadials dalla vart seniastra dil Rein Anteriu. Cura ch'il dargun da Falens meina material smacca il Rein Anteriu encunter la plaunca dalla vart dalla lingia dil tren. Aschia ei il Rein sfurzaus da far ina storta encunter la plaunca. Consequentamein maglia il Rein sutora la plaunca teissa. La plaunca vegn entras quei instabila e ruschna ensemen cun la senda a val. Gia ils onns 2012 e 2013 ha la suprastanza communal schau sclarir la situaziun geologica a Crappa Grossa cun la finamira d'eruir las pusseivladads da mantener quella fetg biala senda giu el fons dalla val. Ils sclariments ein vegni fatgs dil biro specialisau *Bonanomi SA, Sedrun/Igis*. Las examinaziuns dalla studia han mussau ch'ei dat suandontas variantas per mantener la senda:

Crappa Grossa

- far in mir sunter il Rein Anteriu (schazetg da cuosts tenor la studia: varga in milliun francs)
- ereger ina punt pendent per surmuntar il terren instabil

La suprastanza communal ha allura empruau da sligiar il problem a moda favoreivla cun pigns pigns provisoris. Il Rein ha denton el decuors dils davos onns magliu adina dapli dalla plaunca sutora ed aschia devastau ils pigns. Per sligiar il problem a moda persistente e spargnar cuosts per mantener pigns provisoris dat ei neginas autras pusseivladads ch'ereger ina punt pendent.

Il project

Sin incarica dalla suprastanza communal ha il biro d'inschignier *Deplazes, Surrein* fatg la lavur da planisaziun e procurau per las offertas corrispudentas. L'offerta economicamein la pli favoreivla ei vegnida inoltrada da *x-alpin* en collaboraziun cun *Berther SA, Mustér*. Ils cuosts totals muntan tenor offerta 175'000 francs.

Previu ei ina punt tenor il principi da punts pendentas da Nepal. La funcziun da purtar sorprendan quater sugas purtontas da 26.4 millimeters. Da mintga vart dalla punt vegn construui fundaments da betun. La passarella consista da stuors surzinau dil tip *Serrated*. La lunghezia dalla punt munta 57 meters.

Exempel d'ina punt pendent dil gener da Nepal

Cuosts e finanziaziun

Ils cuosts totals muntan 175'000 francs e semettan ensemen sco suonda:

cuosts da construcziun	frs.	163'000
examinaziuns geologicas, submission ed inschignier	frs.	9'500
lubientschas e diversas	frs.	2'500
total	frs.	175'000

Per susteniment finanziel vid il project ha la vischnaunca dumandau las suandontas instituziuns:

- Uffeci da construcziun bassa; Survetsch per traffic buca motorisau
- Sendas svizras; Fondo "Brücken und Stege" dalla Mobilial

Ina risposta positiva ha la vischnaunca retschert dalla *Mobilial* e *Sendas svizras*. Ord il fondo „Brücken und Stege“ retscheiva la vischnaunca la generusa contribuziun da 50'000 francs per la realisaziun dil project. L'ulteriura damonda da susteniment ei aunc aviarta.

Cul project per ina punt pendenta sa la biala senda da Crappa Grossa vegnir mantenida a liunga vesta. Ultra da quei survegn la senda cun la punt ina nova attracziun ed entras quei vegn la valor augmentada. La senda vegn da present frequentada stediamein da hosps sco era d'indigens. Consequentamein setracta ei d'ina investiziun en favur da nossas convischinas e convischins sco era en favur dil turissem da nossa regiun.

Departament ambient

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'aprobar il project punt pendenta Crappa Grossa e da conceder il credit brut da 175'000 francs.

Tractanda 8: Tractaziun ed approbaziun dalla cumpra d'ina maschina nova per il menaschi tecnic e concessiun dil credit brut da 239'000 francs

Il menaschi tecnic da nossa vischnaunca ei denter auter responsabels pil manteniment da tut nossas vias communalas. El team stradal ein treis collaboratur engaschai en pensum cumplein. Il parc principal da maschinas secumpona d'in bus transporter e d'ina maschina universal (Holder). Per saver garantir in bien survetsch d'unviern pren la vischnaunca gia dapi biars onns a tscheins dalla firma *Zimmermann SA, Domat/Ems* durant quei temps ina ulteriura maschina cun ina fresa da neiv. Aschia sa vegnir rumiau las vias parallel cun fresa e cun crie da neiv. Il servis cun la fatschenta *Zimmermann SA* ei fidaus e ha adina funcziunau fetg bein. Ils cuosts d'affittar quella maschina supplementara muntan a 28'782 francs per tschun meins.

Nova maschina cun accessori da scuar

Damai ch'ils pensums dil menaschi tecnic da nossa vischnaunca vegnan adina pli multifars fuss ei d'avantatg da haver ina secunda maschina universal era durant il temps da stad. Da prender a tscheins ina tala maschina sur onn ei ord motivs finansials negina opziun. La cumpra d'ina maschina dil tip Holder S130, concepida cun gl'equipament fundamental necessari per nies diever, munta tenor offerta dalla firma *Zimmermann SA* a 171'000 francs. Pil diever da stad drova la maschina aunc ils indrezs necessaris per scuar vias cun sistem da tschitschar dil tip KS 1600. Quel ha in tanc cun ina capacita da 1.5 m³ brutto. Tenor offerta cuosta quei indrez cumbinau 50'200 francs. Tochen oz cumprava la vischnaunca en quellas prestaziuns da fatschentas d'ordeifer. Annualmeins custavan quellas prestaziuns alla vischnaunca ca. 8'000 francs.

Finanziaziun

La suprastanza communal ha analisau las variantas per anflar ina ideala finanziaziun per quella maschina. Aschia eis ei era vegniu sclariu la pussevliadad da far la finanziaziun cun in contract da leasing sur 6 onns ora. Suentar diversas cumparegliaziuns ei la suprastanza communal la finfinala vegnida tier la conclusiun che la pli favoreivla varianta ei la cumpra definitiva dalla maschina senza far in contract da leasing. Las cundiziuns per prender si uss daners ein per la vischnaunca aschi bunas sco gia dapi biars onns buca pli.

Departament traffic

La maschina Holder S130 cun ils indrezs da schubergiar vias

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'aprobar la cumpra dalla maschina nova per il menaschi tecnic e da conceder il credit brut da 239'000 francs.

Tractanda 10: Tractaziun ed approbaziun dil relasch digl'emprest da 150'000 francs alla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius

Muort il digren da sviulta ei la *Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius* (Volg) vegnida igl onn 2014 en las stretgas. Plinavon eran ils deivets s'augmentai tier la *Fenaco*, il concern mumma dils Volgs. Il Volg cumpra en ils products tier la *Fenaco* e sto pagar tals da principi suenter ch'el ha vendiu quels. Consequentamein meina la *Fenaco* in conto current per il Volg. Quei conto ei perquei el minus. Entochen la summa da biabein 100'000 francs sto la stizun pagar negin tscheins persuentar. Sin la summa che survarga la summa da 100'000 francs ha la stizun da pagar in tscheins. Per ils 31-12-2014 aveva il Volg da Surrein-Rabius in deivet da frs. 251'191.62. Sin fundament da quella situaziun pauc emperneivla han ils responsabels dil Volg supplicau igl onn 2014 per agid finanziel dalla vischnaunca. A caschun dalla radunonza da preventiv dil december 2014 ei vegniu decidu da risguardar duas contribuziuns alla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius el preventiv communal pigl onn 2015. Ina contribuziun da 50'000 francs era previda sco contribuziun a fond perdu e l'otra contribuziun da 100'000 francs era previda sco deivet senza tscheins. Suentar quella decisiun dalla radunonza communal han las suprastanzas dil Volg e dalla vischnaunca encuretged ed era anflau ina sligiazun che ha saviu possibilitar al Volg da Surrein-Rabius il survivor. Sco organizaziun dil maun public ha la vischnaunca da lezzas uras buca mess a disposiziun al Volg sco interpresa privata daners a fond perdu. Consequentamein ha la radunonza communal dils 28 da matg 2015 concediu al Volg in emprést senza tscheins da 150'000 francs. Quei credit senza tscheins ei vegniu impurtaus el cudisch funsil sin la parcella nr. 217 sco hipoteca. Sper il deivet enviars la vischnaunca e la *Fenaco* ei sin il baghetg nr. 217 ina hipoteca dalla banca da 265'000 francs. Aschia ha la Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius actualmeins deivets totals da rodund 585'000 francs.

Moziun

A caschun dalla radunonza communal dils 19 da december 2019 haveva la suprastonza communal l'intenziun da suttametter alla radunonza communal la proposta da relaschar il deivet da 150'000 francs alla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabius. Sin la tractaziun da quella fatschenta ha la suprastonza communal la finfinala desistiu damai ch'igl ei vegniu fatg ina moziun dalla radunonza communal che pretenda la cumpra dall'immobilia ed in'analisa dallas pusseivladads da renovar igl object.

La suprastonza communal ha sin fundament da quella moziun schau elaborar ina studia per intervegnir las pusseivladads da diever digl object ed ils cuosts persuerter. Questa studia ha igl architect *Patrick Rothmund* dil biro *spacial design GmbH, Trun* elaborau en stretga collaboraziun cun *Alex Deplazes, Surrein*.

Studia

Il baghetg sin la parcella nr. 217 a Rabius ei circumdaus dalla via principala che va atras il vitg el sid ed el nord dalla via da quartier Cavivens. Plinavon ei la surfatscha dalla parcella occupada tochen sin dus moderats parcadis el vest cumpletamein cul baghetg aschia ch'ei ha negin spazi per parcadis ni curtins el direct contuorn dil baghetg. En vesta dil diever dil baghetg cun habitaziuns ed ina stizun ei quei in punct fleivel dall'immobilia.

La studia elaborada risguarda differents scenaris e quei en fasas. Tier l'emprema fasa setracta ei d'in scenari el qual la stizun vegn menada vinavon.

1. Fasa – habitaziuns ella 2. alzada e cun stizun en casa

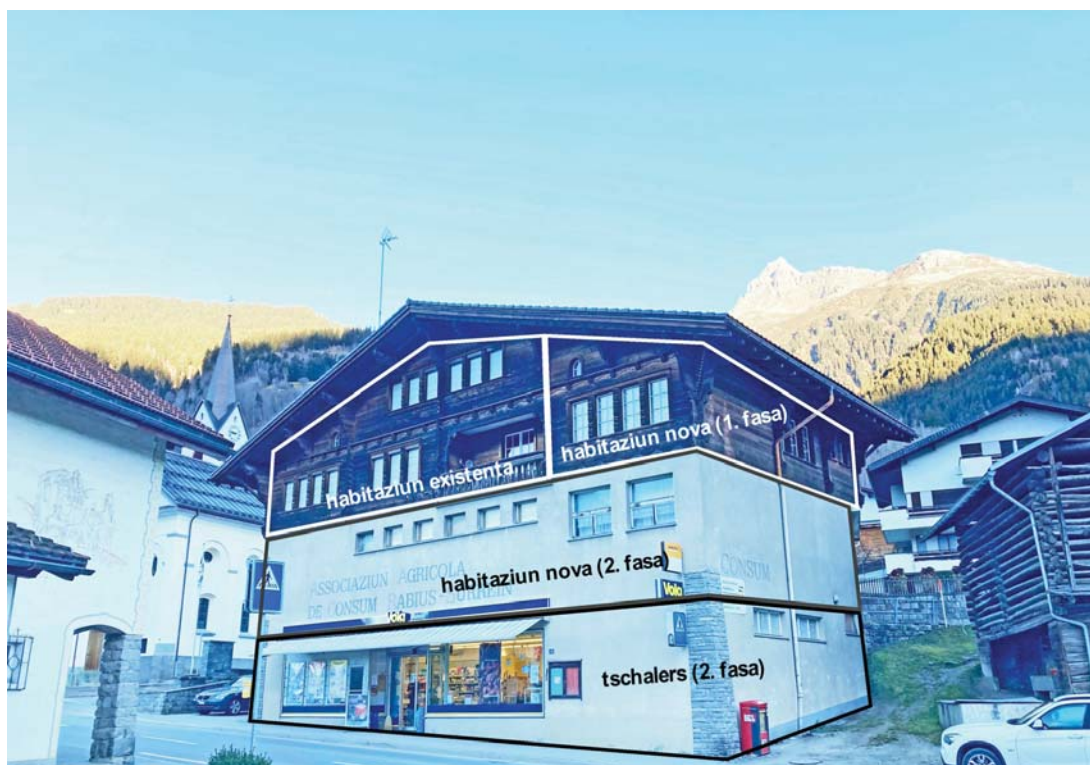
La habitaziun existentia da 5.5 stanzas ella secunda alzada ed ella alzada dil tertetg ei en in plitost schliet stan e da bassa qualitat. Quella habitaziun basegna ina sanaziun totala. Quei munta che l'entira construcziun interna vegn baghegiada anavos sin la construcziun brutta, incl. tut las installaziuns d'electricitad,

scaldament e sanitaras. La sanaziun da quella alzada vegn fatga naven dad endadens. Auter che las finiastras tanghescha quella buca la fatschada sco era il tetg. Omisdus ein en in bien stan e ston buca vegnir sanai pil proxim temps. Ils cuosts per quellas lavurs muntan tenor la studia rodund 380'000 francs. Sin la secunda alzada sesanfla sper la habitaziun il biro dil Volg. Per saver far diever da quei spazi savess il biro vegnir dislocaus. Aschia fuss ei pusseivel da realisar in pintga habitaziun (maisonette). Ils cuosts per tala habitaziun muntan biabein 180'000 francs.

Risguardond il prezi da cumpra da 500'000 francs stuess la vischnaunca quintar cun cuosts en ina emprema fasa da minimalmein 880'000 francs. Schebein ins vuless realisar la habitaziun pintga (maisonette) stuess ins quintar cun cuosts da varga 1 milliun francs.

2. Fasa – habitaziuns ella 1. alzada senza stizun

La suprastonza communal ha plinavon ponderau co nezegiar igl object tier in scenari el qual la stizun sto vegnir serrada. Tier in tal scenari ei il plaun ell'emprema alzada libers e sa aschia vegnir baghegius ora en ina habitaziun. En quella fasa vegnessen las localitads dalla stizun nezegiadas entuorn per in'autra funcziun. Quei spazi savess per exempel vegnir duvraus per tschalers per las habitaziuns. L'idea da realisar ina garascha sin quei plaun ei pil mument buca realisabla. Quei damai ch'igl access tier il baghetg ei fetg schliats. El sid cunfinescha la via principala e la distanza da cunfin ei memia pintga. Egl ost stuess vegnir procurau per in dretg da carrar sur terren privat ed el vest ei il spazi fetg limitaus. Per saver dar empauet migliur alla situaziun ei l'idea da baghegiar anavos las parts dil baghetg el nord. Quellas surveschan actualmein al menaschi dalla stizun. Rampas, tetgs ed il local da tschaler ston vegnir disfatgs. Aschia dat ei spazi per in tochen dus vehichels el nord dil baghetg. Ils parcadis ein lu cunfinonts cun la via da quartier. In impurtont element egl edificci ei la scala d'access ellas habitaziuns. Quella ei situada davos el nord dil baghetg e contonscha mintg'alzada. Quei cun scala

e cun in vau d'ascensur. Igl ascensur vegn duvraus ussa per il menaschi dalla stizun. Sch'ins vuless extender il diever sin l'entira casa stuess quel vegnir remplazzaus. Quei lai liber l'opziun da far habitaziuns senza barrieras per glied pli veglia ni glied cun impediments. In fatg che sa engrondir il cerchel da potenzials locaturs.

Ils cuosts per la realisaziun d'ina habitaziun ell'emprema alzada ein calculai cun 400'000 francs. Plinavon ein ils cuosts per igl access calculai cun 132'000 francs. Ils cuosts per la realisaziun dils tschalers muntan 270'000 francs.

En la secunda fasa sto era vegnir ponderau da sanar la fatschada dallas duas alzadas. L'alzada sisum consista d'ina construcziun da lenn e las alzadas sut d'ina construcziun da mir. Quel ei buca isolaus e basegna ina sanaziun termica. Quella vegn fatga il meglier naven dad ordadora. Era en vesta ch'ei vegn a dar midadas vid la fatschada (finiastras) cul niev diever sco habitaziun ei ina sanaziun da quella duas alzadas buca evitabla. Tgei ch'ei da risguardar en quei connex ei il plan da zonas. Tenor il plan da zonas sesanfla igl object ella zona per la protecziun dil maletg dil vitg. Quei munta ch'ins sto quintar cun pretensiuns davart uffecis cantunals tier ina sanaziun dalla fatschada.

Facit

L'immobilia posseda quasi nuot spazi per ereger parcadis ed ei circumdada da duas vias. Il stan actual dalla casa pretenda investziuns ils proxims onns. Secapescha savess per il mument la habitaziun existentia vegnir affittada el stan actual. Ina sanaziun dalla habitaziun ei denton il proxim temps indispensabla. Consequentamein eis ei stau impurtont d'intervegnir las consequenzas finanzialas d'ina cumpra a liunga vesta risguardond differents scenaris.

La tabella che suonda resumescha ils cuosts che san seresultar a liunga vesta tier ina cumpra digl object.

1. fasa

cumpra immobilia	frs.	500'000
sanaziun habitaziun 2. alzada	frs.	383'000
realisaziun habitaziun pintga (opziunal)	frs.	181'000

2. fasa (senza stizun)

realisaziun habitaziun 1. alzada	frs.	350'000
tschalers	frs.	208'000
spazzar baghetg nord per parcadis	frs.	50'000
tecnica e scaldament	frs.	62'000
fassadas	frs.	100'000
tetg	frs.	70'000
access	frs.	132'000
total	frs.	2'036'000

Il calcul da cuosts ei fatgs sin basa da schazetg culs plans existents. L'exactadad munta en quella fasa $\pm 25\%$.

Decisiun da serrar la stizun da Rabiun

Avon entginas jamnas ha il Volg decidiu da serrar la stizun da Rabiun.

Ils motivs che han menau tier la decisiun da serrar la stizun dil vitg da Rabiun ein multifars. Perina ei il gudogn dapi entgins onns memia pigns e la societad vegn valetada dalla firma *Fenaco/Landi Treuhand* sco memia pauc rentabla. Ils gronds deivets, las accziuns da reclama e las occurrenzas organisadas han deplorablamein buca purtau igl effect giavischau. Plinavon giudicheschans ils responsabels dil Volg ch'il project elaboraus dalla suprastanza communal ha gi negina schanza da vegnir approbaus dil gremi cumpetent. Il zercladur 2020 ha giu liug ina seduta cun tut ils cumpigliai. La Fenaco ha silsunter purschiu maun d'analisar en detagl la situaziun. Sin fundament dall'analisa ha la Fenaco/Landi Treuhand viu neginas pusseivladads da tener aviert la stizun da Rabiun e concediu in davos termin da prender mesiras. Sin fundament da quella situaziun ed ils discuors cun la Fenaco/Landi Treuhand ha la suprastanza dalla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabiun proponiu als commembers dall'associaziun da serrar la stizun da Rabiun. La radunonza dall'associaziun ha la finfinala decidiu ils 30 d'october 2020 da serrar la stizun da Rabiun il december 2020.

La stizun da Surrein duei perencunter vegnir menada vinavon. Plinavon duei vegnir introduciu per mantener in survetsch da basa a Rabiun in pick up. Entras la decisiun da serrar la stizun sa l'immobilia ussa vegnir vendida cun la finamira da saver pagar anavos ils deivets ed aschia sanar la situaziun finanziaria dil menaschi. Entras la decisiun da serrar la stizun ei la moziun tenor la suprastanza communal buca pli relevanta. La moziun ei ufficialmein vegnida retratga dalla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabiun cun scriver dils 14 d'october 2020. La suprastanza communal ei vinavon prompta da sustener il Volg cun il relasch dil deivet da 150'000 francs. Entras il relasch dil deivet e la vendita dall'immobilia vegn il Volg da baghegiar giu ils deivets ed aschia procurar per ina situaziun finanziaria supportabla.

La suprastanza communal deplorescha il svilup che ha menau tier la serrada dalla stizun da Rabiun. Malgrad il grond engaschi dalla suprastanza dil Volg che mereta in grond respect eis ei buca reussiu d'augmentar la sviulta a Rabiun. Per mantener nossas purschidas els vitgs basegna ei buca mo il sustegn dil maun public. Ei drova en emprema lingia il sustegn da mintg'in da nus.

Departament finanzas e taglias

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal da relaschar il deivet da 150'000 francs alla Societad cooperativa da consum Surrein-Rabiun.

Midadas da persunal

Uffeci forestal

La fin fenadur 2020 ha igl emprendist *Samuel Disch* terminau igl emprendissadi da bostger tier igl uffeci forestal cun grond success e la nota da rang finala da 5.3. La suprastanza communal engrazia per il grond engaschi en favur dalla vischnaunca da Sumvitg e gratulescha per ils excellents examens.

Il Samuel resta fideivels alla vischnaunca e lavura entochen la stad 2021 per igl uffeci forestal.

Igl uost 2020 ha il *Luca Schneider da Sursaissa* entschiet igl emprendissadi da bostger tier igl uffeci forestal. Igl emprendissadi cuoza treis onns. Duront quei temps frequenta il Luca la scola professionala sco era differents cuors. Nus giavischein a nies niev emprendist Luca bia plascher e satisfacziun.

Suprastanza communal

Informaziuns cuortas

Accident a Gliems avon 100 onns – la cerimonia

Ils 7 da settember 1920 ei in aviun dall'armada finlandesa curdaus sil Gletscher da Gliems sin territori dalla vischnaunca da Sumvitg. Ei settracta d'in accident mortal cun muntada historica per la aviatica militar dalla Finlandia. Dumengia, ils 6 da settember 2020 ei ina delegaziun seregurdada cun ina cerimonia.

Igl onn 1920 ha il *baron von Rosendhal* regalau alla regenza da Finlandia ina part da sia facultad per che quella sappi cumprar ils emprems aviuns per la truppa aviatica militar. Il stadi ha decidu sin quei da cumprar aviuns talians. Ina cauma dalla viafier taliana – iniziada dils communists – ha lu denton giu per consequenza che las maschinas empustadas han buca saviu vegnir transportadas cun tren, aschia ch'ils Fins ei sedecidi da sgular cun ellas en lur tiara, beinsavend ch'in tal viadi sur las Alps seigi cumbinaus cun rescas. La distanza dil nord dall'Italia entochen la Finlandia munta rodund 2000 km. Cul sgol d'ina part da quels aviuns han ils Fins engaschau treis da lur megliers pilots. Ils ulteriurs aviuns duevan allura vegnir sgulai da pilots dalla fabrica dalla Savoia entochen sisum la Scandinavia. Ils emprems dus aviuns ein vegni sgulai ils 23 d'uost 1920 sur las alps culla finamira da contonscher en in'emprema etappa Strassburg. Cuort suenter haver traversau las Alps han ils pilots stuii setschentar urgentamein. Sulettamein in aviun ha contonschui Helsinki suenter ch'el ei setschentaus pliras gadas. Duas jamnas pli tard ein dus ulteriurs aviuns parti naven dall'Italia. In aviun cun *maior Mikkola* e *litinent Durchman* levan traversar las Alps el contuorn dil Péz Russein/Tödi per allura setschentar a Lucerna. Suenter ch'in propeller era ruts han els giu sulettamein la pussevividad da setschentar urgentamein sil Gletscher da Gliems, la vart dil sid dil Péz Russein e dil Péz Urlaun. Enten far quei manever ei ina part dall'ala seniastra digl aviun ruta, aschia che la macchina ei curdada ella preit dil Péz

Urlaun. Entras la cupitgada ein ils dus pilots vegn sdermenai sil gletscher cun tocca digl aviun. La gronda part dalla macchina ei svanida en ina sfendaglia dil gletscher. Biebein in meins pli tard han ins anflau las baras dils dus pilots.

Iniziativa da Pauli Immonen

La primavera 2020 ha *Pauli Immonen* contactau la vischnaunca da Sumvitg cul giavisch d'organisar ina commemoraziun a caschun dils 100 onns dapi quei eveniment. Ils representants dalla vischnaunca da Sumvitg enconuschevan buca la historia digl accident han denton mussau grond interess d'organisar ina cerimonia ensemen culla delegaziun finlandesa. En ina emprema scuntrada han ils representants dalla vischnaunca da Sumvitg e dalla Pleiv Sumvitg beneventau ils 29 da matg 2020 Pauli Immonen e g'ambassadur finlandes per la Svizra ed il Principadi da Liechtenstein. Tier quella sentupada ha Pauli Immonen ch'ei sez pilot explicau detagliadamein la historia digl accident. Immonen ei sefatschentaus da rudien cugl accident ed ei dil meini ch'ei settracta buca d'ina sabotascha aschia sco ei stat scret els cudischs da historia. Sco pilot enconuscha el las sfidas da surmuntar las Alps cun in aviun. Risguardond il fatg ch'igl aviun cumpraus ell'Italia possedeveva aunc negina tecnica moderna per navigar eis ei pli probabel stau in accident senza influenza externa. Motivau d'organisar ina cerimonia ha oravontut il fatg ch'ei settracta tier il litinent *Durchman* d'in frar da sia tatta. En ina simpatica sentupada han Pauli Immonen, igl *ambassadur Timo Rajakangas*, ils representants dalla vischnaunca da Sumvitg ed ils representants dalla Pleiv Sumvitg concludiu d'organisar comunablamein in act commemorativ e tschentar a Barcuns sper il lag ina tabla vid in crapun.

ambassadur Timo Rajakangas

Secretaria dalla Pleiv Giuliana Gienal, iniziant Pauli Immonen, ambassadur Timo Rajakangas, president communal Armin Candinas, gerau Giusep Bearth, litinent colonel Daniel Jurt, canzlist communal Fabian Collenberg

La cerimonia commemorativa

La cerimonia commemorativa dueva oriundamein vegnir organisada publicamein aschia ch'ils convischins da Sumvitg ed ils finlandes che habiteschan en Svizra havessan saviu prender part. Muort il coronavirus han la vischnaunca da Sumvitg e la delegaziun dalla Finlandia decidiu el decuors dalla stad d'organisar in'occurrentza pli pintga. La cerimonia ha aschia giu liug la dumengia ils 6 da settember 2020 en in ravugl stretg. La part ufficiala ha giu liug en baselgia parochiala da Sumvitg. Sco empram ha il president communal *Armin Candinas* beneventau igl ambassadur Timo Rajakangas, igl iniziand Pauli Immonen ed il hosp dall'Armada Svizra *Daniel Jurt*. En siu cuort plaid ha il parsura communal declarau la gronda honur d'astgar beneventar la delegaziun dalla Finlandia. Pauli Immonen ha explicau en siu plaid la muntada da questa cerimonia, el ha engraziu alla vischnaunca ed alla Pleiv da Sumvitg per il sustegn. Litinent colonel Daniel Jurt ha representau l'Armada svizra. L'aviatica militar dalla Svizra collaboreschi intensivamein cul militar dalla Finlandia, ha el detg. Il punct culminont dalla biala cerimonia ch'ei vegnida accumpignada cun musica d'orgla entras gl'organist *Flurin Monn* ei stau la surdada dalla tabla commemorativa entras gl'ambassadur Timo Rajakangas al president communal dalla vischnaunca Sumvitg. Gl'ambassadur ha engraziu alla vischnaunca per la hospitalitad. Suenter la cerimonia ha la delegaziun visitau Barcuns e priu investa dil liug nua che la tabla vegn montada.

Timo Rajakangas ed Armin Candinas cun tabla enta Barcuns

Invitaziun digl ambassadur

Gl'ambassadur ei s'exprimius ch'el havessi plascher sch'ei vegness organisau ina cerimonia publica cura che la situaziun dil coronavirus lubeschi talas occurrenz.

Sco segn d'engraziament per la hospitalitad ha Timo Rajakangas envidau ils representants dalla vischnaunca e dalla pleiv ad ina sentupada ella sedia finlandesa a Berna. Questa invitaziun giudichesch vischnaunca e pleiv sco gronda honur ed aschia han els priu cun grond plascher encunter gl'invit.

Suprastonza communal

Video da promoziun da Sumvitg Turissem e Trun Turissem

La stad vargada ei vegniu realisau in video da promoziun per il turissem da stad ellas vischnauncas da Sumvitg e Trun. Il video cul tetel „Dalla damaun tochen la sera“ muossa nossa biala cuntrada e las differentas activitads sportivas e culturalas che nossa regiun porscha durant la sesiun da stad. Quei project ei vegnius iniziand e finanziaus dallas duas uniuns turisticas Sumvitg Turissem e Trun Turissem. La realisaziun ei vegnida fatga da *DHD Media*, e quei tenor nus, a moda fetg professionala.

La finamira da quei project ei da presentar nossa regiun a potenzials hosps da vacanzas ed aschia promover las activitads turisticas da nossa regiun. La promoziun dil video vegn fatga da Surselva Turissem entras lur pagina d'internet ed entras reits socialas. Ina reclama sin quella moda sa vegnir realisada cun in pign budget e contonscha tuttina in grond publicum, en spezial la gliedud giuvna.

Il video ei d'anflar sin surselva.info sut suadont link: [https://www.surselva.info/Ferienregionen/Sumvitg/\(season\)/summer](https://www.surselva.info/Ferienregionen/Sumvitg/(season)/summer)

Plinavon ei il video d'anflar sin youtube.com cun dar en il cavazzin „Sumvitg“ ni „Trun“.

Cun quella caschun engraziein nus a tuts ch'eiin segidai davon ni davos la camera per il beingartegiar da quei project.

Sumvitg Turissem

Per la finiziun digl onn

Preziadas convischinas e prezias convischins

Per la confidonza ed il sustegn che Vus haveis demussau enviers nus durant igl onn 2020 che va prest a fin engraziein nus cordialmein. Nus giavischein a Vus e Vossas famiglias grazias da fiastas da Nadal ed egl onn 2021 tut bien, bia cletg e satisfaciun el mintgadi.

Cordials salids

Suprastonza ed administraziun communal

Editura

Vischnaunca Sumvitg, Via Quadras Su 10, 7175 Sumvitg
telefon: 081 920 25 00, fax: 081 920 25 08,
e-mail: info@sumvitg.ch